

Szerkesztőségi iroda
Sepsi-Szentgyörgyön
a ref. kollegium épületé-
ben, hová
a lap szellemi részét illető
közlemények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR
könyvnyomdája és könyv-
kereskedése,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bémmentesen intézendők.

NEMERLE.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági lap.

A „Háromszéki háziipar-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lapheten
kint kétszer: -
osztörtökön és vasárnap.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTEK

Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve

Egész évre . . . 6 ft — kr.

Fél évre . . . 3 ft — kr.

Negyedévre . . . 1 ft 50 kr.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petty-sorért, vagy

annak helyéért 6 kr.

Bélyegdíj külön 30 kr.

Nyilttér sora 15 kr.

Szemle,

Gróf Andrassy Gyula valószínűleg szeptember 25-kén adja át a külügyi hivatal utódjának, báró Haymerlenek. Ugyanakkor történik meg a változás báró Orczy Bélát illetőleg is, aki a királyunk oldala mellett magyar miniszterségre lesz kinevezve s a kinek mostani helyére Kállay Béni ur fog lépni, mint külügyi államtitkár. Dóczy udvari tanácsos és Péchy udvari titkár urak megmaradnak eddigi állomásaikon. Mind ezen változásokat megelőzi a Bismarck herceg látogatása, mely — alkalmasint — 20-dikán lesz. És megelőzi egy közös tanácsülés, ő felsége elnöksége alatt, szept. 23-án, melyre hazaérkezik — via Paris — Tisza Kálmán kormányelnök ur is. Gróf Andrassy Gyula azonnal haza fog utazni és birtokán marad mindaddig, míg a magyar főrendiházban érdemleges ülések nem lesznek, illetőleg a míg a delegationalis idény nem kezdődik. Lehet azonban, hogy feléiz Budapestre már az országgyűlés kezdetén, hogy bemutassa magát a szabad-elvű pártkörnek, mint új tagot. A ki őt látta, mind azt mondja, hogy jól néz ki és olyan vidám, mint egy iskolás gyerek, ki néhány nap múlva megszábadul a tanteremtől s kedve szerint járhat hegyen s völgyön át. Minap egy levelet kapott Salisbury lordtól, ki a legszívélyesebb modorban fejezi ki sajnálatát, hogy megszűnik köztük a hivatalos érintkezés, melynek értékét, épen mert szavahihező és férfias jellemű egyének kapcsolata volt, az angol külügyre nagyra becsülte. — A hitelen tudósítások szerint hadcsapataink minden baj nélkül lépték át a novi-bazári határt és minden ellenállás nélkül haladnak előre. A törökök nem mulasztottak el semmit annak kiüntetésére, hogy velük egyetértve történik a megszállás s Huszni pása is parancsot kapott, hogy ne ögylegelen Szerajevóban, hanem menjen a magyar osztrák csapatokkal, kikkel mehet bátran.

A novi-bazári szandák megszállása. Csapatjaink bevonultak a novi-bazári kerületbe. Ez actioról a következő részleteket közli a „Neue freire Presse” Csajniczából szeptember 9-dikéről:

Württemberg herceg Bosznia főparancsnoka most tart szemlét a König vezérőrnagy alatt összerendezett csapatok fölött, a melyek meg fogják szállani a novi-bazári kerületet. A megszálló sereg, a traintel és a technikai csapatokkal együtt 6000 emberből áll. Az élelmiszereket és a pogyászt a 3

teherszállító escadron fogja szállítani, a melyet a boszniai hadjárat idejében mozgósítottak és most újra felszerelték és ki egészítették. Jelenben ez a teherszállító állatból áll, hét szakaszra van osztva, a melyek közül három a pogyász-traint fogja képezni, három az élelmiszerek utanszállításával lesz elfoglalva, a hetedik pedig a táviró-osztály és a hadosztályi törzskar pogyászt fogja vinni. A fegyveres ellenállás esetére tartaléknak szánt 1. hadosztály és a 18. hadosztálynak a megszállásra kijelölt csapatain kívül megmaradó része aképen van sorakoztatva, hogy az 1-ső hadosztály két dandárának törzskara Csajniczába és Jovardába, — a 18. hadosztály megmaradó része Visegrádba megy, a megszálló csapatok pedig König vezérőrnagy parancsnoksága alatt megkezdik az előnyomulást.

Württemberg herceg maga vezényli ezt a tartalékot, a mely 12.500 emberből áll, valamint Csajniczából a bevonuló csapatok mozdulatait is. A benyomulás két hadoszlopban történik: az első, a nagyobbik a 24. és 44. gyalog ezredékből és a 25. vadászászlóaljából, egy hegyi távirószakaszából és négy szakasz teherszállítókból áll, és Plevlje felé tartva lépi át a határt. E hadoszlopot König vezeti.

A másik hadoszlop a 41. gyalogezredéből, a 31. vadászászlóaljából, egy hegyi távirószakaszából és három teherszállító szakaszából áll, és Pribojnak tart. E hadoszlopot Lipowsky ezredes vezeti.

Az ellenállás esetében valamennyi csapat főparancsnokságát Württemberg herceg veszi át, és az első hadoszlop előnyomulása alatt Csajniczában marad.

A vezény bizottság tegnapelőtt tért ide vissza. A bizottság tagjainak beszédéből az lehet következtetni, hogy megközelítőleg sem lehet meghatározni, vajjon békésen fog-e végbemenni a megszállás. Passzív ellenállásra mindenesetre lehet számítani. A megszállandó helységek Plevlje, Priboj és Prepolje helyőrsége két zászlóaljából áll; ebből két század fekszik Plevljeben.

A kabuli vérfürdő. A Londonból érkező táviratok kiegészítik azon híreket, melyek Cavagnari őrnagy és a brit követéségi személyzet Kabulan történt legyilkoltásáról szólnak. A Reuters-Pfűce azt jelenti szept. 7-éről, hogy minden fegyvernemből csapatok hivattak Piseyből, melyek Kandahárt megszállották. Jakub khán segítségért folyamodott az angolokhoz, Badsah khán, ki a Stutgardán szorost tartja megszállva, szolgálatát

felajánlotta az angoloknak. Conelly őrnagy jelenti, hogy a Stutgardán szorosan innen is tud is minden nyugodt.

Lytton lord indiai alkirály 5-ikén azt jelentette az indiai hivatalnak, hogy azonnal a kabuli katasztrófa hírére Massey tábornak parancsot kapott indulásra Ali Kheiből a Stutgardán szoros felé. A lázadás Kabulin eleinte csak három afghán ezred kezdett, később más hat afghán ezred csatlakozott hozzájuk. Roberts táb. 5 nap alatt Simlából a Peiwar szorosban meg fog érkezni és innét gyors menetben Kabul ellen indul. Stewart tábornok parancsot kapott Kandahár megszállására és szükség esetében Ghuzni fenyegetésére. A legyilkolt egyének az angol követségből: Cavagnari őrnagy, Jenyknys Vilmos titkár, dr. Kelly és Hamilton hadnagy, ezeken kívül még 29 lovas és 30 gyalog katona.

Han Kotlina szept. 9. A hadoszlop ma ép olyan óvatossággal, mint tegnap folytatta útját. A menet rendkívül nehéz és fáradsó volt az óriási hőség miatt. Kovacsi a talaj hirtelen megváltozott. Eddig sűrűn benőtt, erdős hegyvidéken jut haladtunk, most már sívár, pusztá a föld. Az ut mindinkább homokosabb, s nehezen gyalogolható, úgy hogy a lovasok is jobbnak látják gyalog menni. M. Plevjéből igaztó hírek szállingtak, számos mohamedán elhagyta a várost, mert a török kormány elrendelte a fegyverek elszedését. Ez intézkedés helytelen, mert csak izgatottságot kelt a lakosságban. Vártuk, hogy ellenállásra fogunk találni, de szerencsére az nem történt. Az előőrők 8 órakor jelenték, hogy a török csapatot aváros lakossága szívélyesen fogadta. Plevje békés megszállása mondhatjuk annyit jelent, hogy az egész okkupációs fegyveres akció nélkül fog megtörténni. A mai nentélnem fordult elő semmi jelentékeny. A lakosok közül többen megadták magukat, de fegyver nélkül. A csapatok ellátása kitűnő. A csapatok tegnap óta hadi zsoldot kapnak. Holnap szállják meg Plevjét.

Bécs, szept. 10. Württemberg herceg Caniczaról kelt ma esteli sürgönye: Kilic vezérőrnagy hadoszlopát ma reggel 7 órakor Plevje előtt megérkezett a zeneszó mellett a városra keresztül vonult.

A keresztény lakosság a bevonulást nagy örömmel fogadta.

TÁRCA.

Csikmegye

1848-9-iki „hadi történetéből.”

(Imecs Jákónak a székely közm. és közs. egylet csikszeredei gyűlésén tartott felolvasásából.)

Kabos zászlóalj egész éjen át órsógan van, künn az utcákon és keresztutcákon vigyáz s a napi fáradsalmak után sem pihenhetvén, a szomszédos vendéglők italaival kárpótolja magát.

Bem Szebenben egy zászlóaljunkbeli századost azon feladattal bizott meg, hogy egy osztálylial siessen Vizaknára, az ott levő Bianchiakat fogja el, a só-pénztárt foglalja le, s egyuttal az ő (Bem) multkor ott hagyott irómányait hozza el. Úgyes századosunk mindent pontosan teljesít, s csak a Bianchiakat nem érte utól, kik jobban tudnak nálánál szaladni.

A Segesvárról kudarccal megérkező Puchner Veszeny felől a magyarokat nyugtalanítván, Bem is ellendemonstrációkat tesz; egy ily alkalommal történik, hogy éjszaka a veszenyi házakból a székely vadászokra lódözni kezdenek; a székelyek, hogy lássák, ki az ellenség: néhány lövést az eszterhéjokba eresztenek, a sereg az égő falu lángjainál vonul tovább.

Brassó felé tartva, a frekki Olt hidat székeleyeink rohammal veszik be.

Ezentul semmi ellenállásra nem találunk egészen Vledényig, mely felett a császáriak előőrsé állást foglal, mienk künn éjszakai a havon.

Czecz március 19 én támadást rendez; az előcsapatot Kabos székely zászlóalj a 37. zászlóalj s egy osztály Würte... g házir képzzi.

Korán reggel Fodor százados a 3-ik divisionál csatláncban vonul át a Vledény és Fekete-halom között levő erdőn; ezen kedvező állásából melyet később roppant áldozatok árán sem foglalhat vissza, az ellenséget bátor előnyomulással kiűzi, a sötét ködben mindig előbbre hatol, míg a feketehalmi téglavetőknél rábukkan az ellenség zömére, mely hirtelen oly tüzzel vet előjükbe, hogy a két századból 27-en sebesülnek meg, köztük: kászoni András Ádám főhadnagy, Gál és Miklósi őrmesterek. Közbe legyen mondva, a tábor-összes vesztesége nem ment ennyire.

E veszélyes helyzetben nyomul elő egy Württemberg szakasz, de Fodor nem enged, hogy eszeveszettezen bevágjon, e helyett sebesültjeit föl emeli s rendben visszavonul az erdő szélébe, melyet az ellenség vissza akarván foglalni, makacs gyalogsági harc fejlődik ki, melyben zászlóaljunk kívül még 2 csiki zászlóalj vesz részt. Dél-előtti 10 óra után Bem beérkezével szerencsésen előlő a harc, a megfutamodott ellent a magyarok Vidombáig üldözik.

A zavarba jött ellenségből a balszáron álló székelyek közül egy remetei ember egész századot fegyverez le; az ellenség által főzött ebédet a vitáz magyar sereg költi el s Bem apó nevénapján nagyokat iszik a vitáz öreg tisztelőre.

Brassó bevétele és a törösvári s tömösi szorosoknak székely őrségekkel való ellátása után Bem újabb zászlóalj szervezése iránt intézkedvén, Szebenbe vissza megy, s hogy azt biztonságban hagyassa, márcz. 27-én a 78. székely zászlóalj némeley segédszeregekkel együtt Vöröstoronny ellen küldi, hová a muszka időközben magát befészkelte s a 3 szoros sánczot megerősítette. Sok áldozatába kerül székelyeinknek, míg a sánczokat, melyeket 13 ágyu védett rendre megvívatták; mindjárt azmag nagy pátekén Hítségzre.

első sáncz ostrománál Kolozi századossal együtt többen megsebesülnek; a második posztio elfoglalásánál különösen Madarász százada tünteti ki magát; a harmadik állásból nem sikerül a makacsan harcoló ellent sokáig kivernii; a sziklába vágott keskeny utvonal alatt balról szédítő mélységben zuhog az Olt, jobbról megmászhatlanak látszó sziklák meredeznek; végre is ezeket kell megmászni és úgy kerülni meg a muszkát, e műveletet egy ügyes vadászcsapat és Fodor százados hajtja végre, most a vesztelő épületeket is, melyekből az ellenség tüzel, egyenkint kell kiostromolniok; e makacság által elkésertett székelyek dühvel harcolnak, sokakat vágnak le, egész télt házakat foglaltak el, e megszállás közt a helybéli lelkész is halálra ijed, kegyelemért esd s miután látják, hogy egy csiki atyánkua ajtóhoz őrzetet állítanak s felszólítják, hogy visszajövetre egy kis reggeliről gondoskodjék.

E közben a muszkát szörnyű sebességgel üzik a határon túl, a különben természetes orozok annyira ki vannak merülve, hogy gyilkolás helyett a székelyek őket csak hátba és nyakba lökdösik s úgy hullnak be az ut sáncaiba, mint szél által leretített gabonakéve sor.

Bem Szebenből a vöröstoronny hősöknek azon rendeletet adja, hogy onnan egyenesen nyugati irányban az I óhál határfőrezred községein törjenek át Hítségz vidékére, ezen hegyvidék oláhjait lefegyverezendők.

A 78. zászlóalj Orláton, Szelistyén, Szinán, Sebeshelyen és Brettyén által akadálytalanul halad; most a Hítségzről délre fekvő erdős dombon fegyveres csapat villan meg, miért is a sereg ezen dombra csatlánczban vonul fel, de az ellenség előle elszaladván, minden nehézség nélkül érkezik Hítségzre.